

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ КОМІСІЙНИХ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ПО «ЛІКАРСЬКИМ СПРАВАМ»

Ергард Наталія Миколаївна

к.мед.н., доцент,
доцент кафедри судової медицини та медичного права,
Національний медичний університет імені О.О.Богомольця

Шевчук Вадим Аврамович

к.мед.н., доцент, лікар судово-медичний експерт
відділ комісійних судово-медичних експертиз
КЗ КОР «Київське обласне бюро судово-медичної експертизи»

Богдаш Владислав Васильович,

Селін Валерій Семенович

лікарі судово-медичні експерти
лівобережне відділення відділу експертизи трупів
Київське міське клінічне бюро судово-медичної експертизи
м. Київ, Україна

Вступ. На етапах реформування медичної системи охорони здоров'я в Україні, постала необхідність обговорення проблемних питань, які виникають при проведенні комісійних судово-медичних експертиз по «лікарським справам».

Варто зазначити, що комісійні судово-медичні експертизи «... проводяться з метою усунення протиріч між раніше проведеною експертизою та іншими матеріалами справи у випадку необґрунтованості висновків або сумнівів слідчого, прокурора, судді або суду в правильності проведення експертизи, а також з метою встановлення терміну зачаття, здатності до запліднення, проценту втрати професійної працездатності ... і правильності надання медичної допомоги у випадках притягнення до кримінально відповідальності медичних працівників за «професійні правопорушення» у відповідності до п. 3. «Правил проведення комісійних судово-медичних експертиз в бюро судово-медичної експертизи» Наказу №6 від 17.01.1995 року «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби

України» (надалі – Наказ) [1].

Мета роботи – моніторинг проблемних питань проведення комісійних судово-медичних експертиз по «лікарським справам», а також аналіз доцільності введення «сліпого» рецензування таких судово-медичних експертиз викладачами кафедр судової медицини в закладах вищої освіти.

Матеріали та методи. Об'єктами дослідження є матеріали кримінальних проваджень та медична документація, в тому числі «Висновки експертів».

Результати та обговорення.

Комісійні судово-медичні експертизи по «лікарським справам» завжди є об'єктом дискусійних спорів, особливо в питаннях причинно-наслідкових зв'язків між наданням медичної допомоги та летальним наслідком. Притягнути лікаря до кримінальної відповідальності не завжди вдається через низку правових прогалин в законодавстві. Судово-медична експертиза пов'язує діяльність медичної сфери із правосуддям України. Тому, саме судово-медичні експерти встановлюють причинно-наслідкові зв'язки між наданням чи ненаданням медичної допомоги та летальними наслідками. Однак, немає єдиної методики по етапності судово-медичних досліджень по «лікарським справам», які б дотримувались всі судово-медичні експерти України. Відсутність загальноприйнятої методики призводить до різних, іноді навіть необґрунтованих, експертних висновків, на одну і ту саму судово-медичну експертизу. Внаслідок чого, призначається не одна і навіть не дві повторні експертизи, і як наслідок – у судді є кілька експертних висновків з різними причинно-наслідковими зв'язками, а лікар залишається непокараним за свою халатність.

Причин, які призводять до різноманітності експертних висновків є декілька:

- некваліфіковані експерти, яким не вистачає відповідної підготовки у цій галузі знань;
- відсутність єдиної методики проведення такого виду судово-медичних експертиз для подальшого контролю за дотриманням методики;

- відсутність «сліпого» рецензування «Висновків експерта» на їх наукове обґрунтування, що є обов'язковим при проведенні комісійних судово-медичних експертиз.

Проведення «сліпого» рецензування є достатньо розповсюдженим в галузі судової експертизи КНПСЕ та НДЕКЦ, однак його немає в жодному бюро судово-медичної експертизи України. І як наслідок, величезна кількість повторних експертиз. Проведення повторних судово-медичних експертиз затягує час для судового рішення і в більшості випадків, лікар залишається непокараним за свої дії.

«Сліпе» рецензування експертиз варто проводити на кафедрах судової медицини в закладах вищої освіти. Це обумовлено тим, що комісійні судово-медичні експертизи, які проводяться з метою усунення протиріч між раніше проведеною експертизою з метою встановлення правильності надання медичної допомоги у випадках притягнення до кримінальної відповідальності медичних працівників за «професійні правопорушення» потребують висококваліфікованих знань і повинні бути доручені судово-медичним експертам, які мають науковий ступінь не нижче, ніж кандидат медичних наук (PhD) та мають не нижче, ніж першу кваліфікаційну категорію зі спеціальності «Судово-медична експертиза» [2]. Наприклад, в Німеччині та Австрії для проведення таких судово-медичних експертиз залучаються експерти, які мають науковий ступінь, оскільки такі експертизи є складними і потребують не лише висококваліфікованих знань, але й науково-обґрунтованого підходу для проведення об'єктивного та повноцінного дослідження [2].

Однак, як показує практика, в більшості судово-медичних бюро України комісійні судово-медичні експертизи проводять фахівці, які не мають відповідної кваліфікаційної категорії та наукового ступеня. Тому і більшість проаналізованих нами експертиз мають недостатній рівень якості [3].

Тому, на нашу думку, саме для проведення «сліпого» рецензування комісійних судово-медичних експертиз викладачами кафедр судової медицини закладів вищої освіти не лише б розвантажило Бюро судово-медичних

експертиз в Україні, але й допомогло б на достойному рівні вплинути і на якість судово-медичної експертизи.

Висновки

Результати моніторингу проблемних питань проведення комісійних судово-медичних експертиз в Бюро судово-медичної експертизи України по «лікарським справам», а також аналіз доцільності проведення «сліпого» рецензування експертиз викладачами кафедр судової медицини закладів вищої освіти потребують подальшого обговорення на державному рівні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Наказ МОЗ України № 6 від 17.01.1995 року «Про розвиток і вдосконалення судово-медичної служби України». *«Правила проведення комісійних судово-медичних експертиз в бюро судово-медичної експертизи»*. С. 35-38.

2. Ергард Н.М., Кобилянський О.Л. Призначення та проведення судових експертиз: проблеми сьогодення: *матеріали Міжвузів. наук.-практ. конф. [«Актуальні питання кримінального права, кримінального процесу та судової експертології»]*, (Київ, 23 трав. 2019 р.) ДУІТ ІУ ТП. Київ, 2019. С. 54-58

3. Ергард Н.М., Біляков А.М., Михайличенко Б.В., Плетенецька А.О. Про доцільність проведення комісійних судово-медичних експертиз на кафедрах судової медицини у закладах вищої освіти. *Scientific achievements of modern society. Abstracts of the 5th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2020. Pp. 474-481. URL: <http://sci-conf.com.ua>*